

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 40

Заснований в 1996 році

Рівне – 2008

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 40. — Рівне: РДГУ, 2008. — 176 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем виховання і розвитку особистості в контексті реалізації ідей А.С. Макаренка на сучасному етапі реформування освіти, а також з теорії і методики виховання та навчання учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 31.10.2008р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 10.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008

система постійна [6, 76-77]. Педагог наголошував: «Людина не виховується частинами, вона створюється синтетично всією сумою впливів, яким вона піддається. Тому окремий засіб завжди може бути і позитивним, і негативним, вирішальним моментом є не його пряма логіка, а логіка і дія всієї системи засобів, гармонійно організованих». В цьому він бачив діалектичність педагогіки в цілому і будь-якого виховного процесу зокрема. загальний, синтетичний підхід, де всі засоби були у гармонійному, природному поєднанні і діалектичній єдності.

На таких же поглядах ґрунтуються погляди представників ноосферної освіти. Так, Іванов І. пропонує формувати ноосферне мислення на основі цілісної системи засобів філософського, культурологічного, наукового, художнього змісту. Тільки в поєднанні вони забезпечують гармонійне розуміння учнями соціоприродного середовища як цілісної системи і сприяють формуванню інтегративного, нелінійного, критичного і рефлексивного характеру мислення школярів [2].

Висновки. Цілісність, синтетичність думки є синонімом буття людини в якості істоти розумної, здатної раціонально ставити і вирішувати як свої життєві, так і суспільні завдання, давати адекватну оцінку самому собі і всьому оточуючому, що особливо актуально в період становлення ноосферного суспільства. Саме погляди А.С.Макаренка стосовно формування синтетичного, цілісного мислення є підґрунтям освітньо-виховного процесу ноосферної школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вернадский В.И. Размышления натуралиста: научная мысль как планетарное явление. Кн.2. – М., 1977. – 256 с.
 2. Иванов С.А. Авторский «проект ноосферного лица» / www.urogao.ru/ugnos.
 3. Карпенчук С.Г. Синтез прогрессивных идей мировой педагогики в досвіді А.С.Макаренка //Нова педагогічна думка. Наук.-пед.журнал. – №1. – 2005. – С.26.
 4. Коменский Я. А. Избр. соч.: В 2 т. Т. 2. – М.: Педагогика, 1982. – 575с.
 5. Курик М. Ноосферна освіта //Наука і суспільство. – №3-4. – 2001. – С.2-3.
 6. Макаренко А.С. Пед.соч. В 8 т.Т.1– М.: Педагогика, 1982.
 7. Макаренко А.С. Пед.соч. В 8 т.Т.8– М.: Педагогика, 1982.
 8. Макаренко А.С. Сочинения: В 7 т. Т.7. – М.: Изд-во АПН СССР, 1951. Т. 5. – 540с.
 9. Маслова Н.В. Ноосферное образование: Монографія. – М.: Инст-т холодинамики, 2002. – 308 с.
 10. Субетто А. И. Ноосферизм. Том первый. Введение в ноосферизм. – СПб.: ПАНИ, 2001. – 537 с.
- Урсул А.Д. Модель образования XXI века: проблемы устойчивого развития и безопасности //Безопасность Евразии. – 2001. – №4. – С.61-96.

Резюме. В статье рассматривается идея синтетического мышления и его развитие представителями ноосферной педагогики.

Ключевые слова: синтетическое мышление, ноосферное мышление, синтетическая педагогика.

The summary. The idea of Makarenko's suntehc thinking and ist interpretation ty the representation of noosphere pedagogies is examined in the article.

Key words: syntetic thinking, noosphere thinking, suntetec pedagogis.

Одержано реадкцією 14.03.2008.

УДК: 37. 018. 1 – 57. 874: 37. 001. 11 (091) (477)

С.А. КОЛЕСНИКОВ

СПІЛЬНА РОБОТА СІМ'Ї ТА ШКОЛИ З ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СВІТЛІ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ А.С. МАКАРЕНКА

Виховання є процес соціальний в найширшому значенні. Виховує все: люди, речі, явища, але раніше всього і більш всього – люди. З них на першому місці – батьки і педагоги.
А.С.Макаренко

Резюме. В статті зроблена спроба, виходячи з педагогічної концепції А.С.Макаренка, відносно ролі спільної роботи сім'ї та школи по вихованню дітей, сформуванню основи музичної культури в учнів молодших класів. Оприлюднити досвід позаурочної роботи з музичного виховання дітей молодшого шкільного віку.

Ключові слова: музика, музичне виховання, музична культура, сім'я, школа, учні молодших класів, батьки, діти, педагогічна концепція А.С.Макаренка.

Розбудова незалежної України змусила переглянути надбання філософів, ідеологів, а також вчених-педагогів, з позицій сьогодення осмислити їх досвід, в тому числі, по новому підійти до вивчення спадщини А.С.Макаренка, яка збагатила педагогічну науку в її основних найважливіших аспектах: про педагогічну логіку, про шкільний колектив, про трудове, моральне, а також родинно-шкільне та естетичне виховання засобами музики, оскільки зараз постала складна проблема - формування типу особистості, який би відповідав новому часові. Як свідчать останні соціологічні дослідження, відчувається помітне зрушення ціннісних

орієнтації особистості з сфери суспільно-виробничої у побутово-споживацьку. Став відчутний дефіцит як соціальної, так і професійної відповідальності. Відсутність загостреної відповідальності політиків безпосередньо вплинула на сам виховний процес у школі, призвело до нівелювання ідеалів, сформованих ще за часів старої системи. Подолати це явище можливо лише за умови створення концептуально нових підходів до засад ідеології, виховання та освіти. Тому, зараз, як ніколи, актуальні погляди А.С. Макаренка на естетичне виховання в цілому, на роль сім'ї в естетичному вихованні дітей, оскільки сам був людиною висококультурною. З позицій сьогодення особливої актуальності набувають деякі естетичні аспекти спадщини великого педагога, які довгий час були малопомітними. В своїй концепції Антон Семенович старався забезпечити органічний зв'язок внутрішньої та зовнішньої краси людини – єдність етики та естетики. В кожному художньому творі він бачив перш за все виховні завдання. Він закликав батьків правильно виховувати дітей і знайти шляхи результативної взаємодії сім'ї і школи. Видатний педагог вважав, що всі зусилля родини мають бути спрямовані на створення сприятливої емоційної атмосфери, яка забезпечить успіх виховання. Старі методи виховання („вчитування моралі”, громадський осуд тощо) він вважав нераціональними і навіть шкідливими. А. Макаренко приділяв велику увагу пошуку нових можливостей спілкування школи з родиною. Він писав, що найкращий спосіб взаємодії є взаємодія „через дитину”. Однак пріоритет віддавався все ж школі, спроможній не тільки правильно виховати громадянина, але й допомогти родині у вирішенні її внутрішніх проблем. Допомога родині у вихованні дітей повинна реалізовуватися через різні форми:

- а) випуск спеціальної літератури;
- б) короткострокові обов'язкові курси для батьків;
- в) надання матеріальної допомоги „на виховання” дітей;
- г) постійне спостереження за родиною та процесом виховання в ній;
- д) використання засобів впливу та заохочення у роботі з сім'єю. [1, 216].

Музичне мистецтво вже з перших років життя дитини займає велике місце в її культурному розвитку. Недооцінка ролі музичної культури у формуванні особи породжує дисгармонію у розвитку духовного світу молоді, негативно позначається на розвитку емоційної сфери, що грає важливу роль в трудовому, суспільному і особистому житті людини. Сама музика не дає конкретних фактичних знань, але вона може поглибити наявні знання, емоційно підкріпивши їх. Мета музичного виховання це формування музичної культури школярів як невід'ємної складової їх духовної культури [4].

А.С. Макаренко справедливо вважав, що сім'я може і повинна надавати значну допомогу школі у вихованні дітей, про це свідчить велика кількість соціально психологічних досліджень. В даний час проблема участі сім'ї у вихованні дитини набуває особливу гостроту. Це, перш за все, пов'язано з бурхливим розвитком засобів масової комунікації. Широке розповсюдження телевізорів, магнітофонів, комп'ютерів, плеєрів змістило акцент в споживанні музики з колективної на індивідуальні форми. Це до певної міри позитивно впливає на розвиток особи. Підвищуючи систематичність сприйняття музики але, як відомо, кількість не завжди впливає на якість. Зміст домашнього слухання музики, набагато менше піддається регулюванню. Крім того, враховуючи дані соціологів про превалювання в музичній продукції творів розважального характеру не можна залишати без уваги і те, що домашнє споживання музики у ряді випадків може і не призвести до бажаного розвитку особи. Для усунення формування споживацького відношення до мистецтва і однобічності розвитку музичних переваг підростаючого покоління, сім'ї необхідно включатися у виховання в дітей інтересу до художньо-цінних музичних творів. Виконання цього завдання, багато в чому нового і складного для батьків, вимагає від них певної педагогічної підготовленості. Основна робота по формуванню музично - педагогічних знань у батьків, повинна проводитись школою, бо саме вона є тією провідною інституцією, в якій працюють професійні педагогічні кадри, що володіють методикою, здатні використовувати не тільки сучасні новітні наукові технології, але і мають досвід роботи з ними.

Використовуючи педагогічну концепцію А.С. Макаренка і спираючись на його положення про естетичне виховання, та роль батьківського авторитету, про значення сумісної співпраці сім'ї та школи, нами була зроблена спроба дослідити роль сім'ї в формуванні музичної культури дітей молодшого шкільного віку. Ми вважали, що якщо керуватись основними положеннями А.С. Макаренка про сім'ю та школу, спільними зусиллями, то зможемо ефективніше сформувати рівень музичної культури дітей молодшого шкільного віку. Перед початком експерименту нами було розглянуте саме поняття «музична культура», яке досліджувало багато вчених таких як Ю.А. Соколовський [2], О.П. Кеєрінг, О.П. Рудницькі [3]. Доведено, що в склад музичної культури входить – музичний інтерес, музичні здібності, знання, вміння, навички та музичний досвід. Всі ці складові були взяті в якості орієнтирів, з допомогою яких ми мали змогу визначити якісний рівень музичного розвитку молодших школярів.

Таким чином, нами були поставлені наступні завдання:

- формування інтересу до музики;
- розвиток музичних здібностей;
- формування знань, вмінь, навичок;
- розширення музичного досвіду дітей молодших класів.

Перед початком роботи був проведений збір батьків, де ми з'ясували вподобання та їх інтереси в області музичного мистецтва. Як засвідчили наслідки анкетування, більшість сімей слухають і знають тільки популярні групи, популярних співаків та віддають перевагу народним пісням. Серйозна музика та популярна

класика залишаються поза увагою.

Позитивним є те, що більшість батьків з цікавістю віднеслись до пропозиції поповнити свою музичну освіту паралельно зі своїми дітьми.

Наша робота проводилася в ЗОШ с. Козин, Радивилівського р-ну, Рівненської області. Були вибрані учні молодших класів. Перед початком роботи ми зробили спробу дослідити загальний рівень музичної культури самих батьків, зокрема, їхні інтереси до музики. З'ясувалося, що більшість сімей слухала і знала тільки популярні та народні пісні, серйозна музика і навіть популярна класика залишалася поза їхньою увагою.

Подальші наші дії були спрямовані на створення плану та програми роботи з батьками. При цьому ми врахували, що найбільшій результативності сприяє поєднання різних форм роботи. Перш за все, нами був розроблений план музично - педагогічного лекторію, до якого увійшли лекції, педагогічні практикуми, семінарські заняття, тематичні вечори, зустрічі з музикантами.

В розробленому плані передбачалися підбір і повідомлення теоретичного і музичного матеріалу для освіти батьків давалися деякі методичні поради, наприклад, як проводити в домашніх умовах музичні вечори з молодшими школярами. Семінари мали і навчальне, і виховне значення. План охоплював наступні теми:

- значення музичного мистецтва в житті окремих людей та суспільства;
- мета та завдання музичного виховання;
- як навчити дітей слухати і розуміти музику;
- Україна і музика;
- музичні здібності та їх роль в формуванні інтересу до музики;
- організація музичних вечорів в сім'ї;
- українська народна пісня та її виховні можливості.

На заняттях лекторію батьки визнавали, як необхідно формувати інтерес дітей до музики в сімейному колі, як створити сприятливий музичний клімат вдома. Їм пояснювали доцільність організації домашнього музиканства. На заняттях розкривалось значення активної музичної діяльності, в процесі якої розвиваються музичні здібності і формується інтерес до мистецтва. Батьків навчали ефективно організовувати домашнє музиканство вдома. Ознайомлювали з фізіологічними особливостями дитячого голосу в молодшому шкільному віці. Аудиторію, де мали проходити зустрічі з батьками, ми прикрашали портретами відомих композиторів, педагогів з плакатами з надписами про музику та інше. Для створення благодійної емоційної атмосфери, перед початком лекторію, ми озвучували зал задалегідь підбраною музикою. Музика також звучала в перервах між дискусійними питаннями, це давало невеликий перепочинок і повніше розкривало зміст дискусії.

Батьків, які володіють яким-небудь інструментом або люблять співати, ми запрошували до участі у лекторії. Вони розповідали про музику і виконували твори різних музичних жанрів.

Була розроблена програма музично – педагогічної самоосвіти батьків, в яку входили консультації, які проводились як в школі, так і вдома в учнів. Силами дітей відбувалися концерти для батьків, а також спільні відвідини концертів в філармонії.

Важливу роль відіграє музично-педагогічна самоосвіта батьків. Нами були організовані сімейні читання доступних книг та розповідей про життя відомих музикантів, про їх творчі напрацювання а також перегляд передач на музичну тематику.

Цікаво, на наш погляд, відбувалися зустрічі з артистами, композиторами, співаками. До кожного заходу готувалися задалегідь, батьки і діти планували запитання, які задавалися гостеві, а той, в свою чергу, готував розповідь про своє життя, творчість, відповідав на запитання, виконував твори. Ці зустрічі проходили в творчій, невимушеній атмосфері.

Темою одного з семінарських занять була організація домашньої фонотеки. Тут ми радили батькам купувати записи дитячих музичних казок, таких як дитячих опер М. Лисенка «Пан Коцький», «Зима і Весна», «Котик і Півник», записи дитячих хорових творів в обробці М.Леонтовича, пісні з улюблених мультиплікаційних фільмів та багато іншої музики. Велику кількість музичних творів вони мали можливість переписати на касети та диски з шкільного кабінету музики. Слухачі семінару склали репертуарний список, до якого увійшли рекомендовані нами музичні п'єси.

По темі «Музичні вечори в сім'ї» ми розробили методичні поради, суть яких полягала в тому, щоб допомогти батькам проводити їх в сім'ї, не хаотичні, не від випадку до випадку, а за розробленою системою, із залученням аудіо записів, репродукцій картин, діапозитивів.

Проведена нами робота сприяла не тільки залученню сім'ї до музичного мистецтва, але і її згуртованості. Діти ставали дисциплінованими, добрішими, великодушними, а батьки глибше зрозуміли значення спільної роботи з музичного виховання їх дітей. Співпраця школи та сім'ї збагатила процес пізнання музики учнями молодших класів, сприяла розвитку стійкого інтересу до неї. Деякі батьки стали вести щоденники і записи. Їх думка про спільне заняття мистецтвом є документами, які ще раз підтверджують цінність і важливість естетичного чинника у вихованні сучасної дитини. Ось деякі з цих записів. В. М. М.: «Мій син Володимир з великим задоволенням займається музикою в школі, любить слухати розповіді про визначних композиторів, музикантів, має бажання записатися в музичну школу і почати вчитися грі на скрипці. Любить співати українських народних пісень які ми з ним вивчили, бере участь в художній самодіяльності школи, співає в шкільному хорі».

К. С. А. «Наша дочка Оріся проявляє великий інтерес до музики, відвідує шкільний хор, виступає з

сольними номерами, любить читати книги про музику та музикантів. На очах змінюється характер дівчинки, вона стає більш чуйна, дбайлива, уважніша до оточуючих».

Внаслідок проведеного експерименту ми можемо з упевненістю сказати що, музика стала бажаним гостем в багатьох сім'ях. Як діти, так і дорослі стали з інтересом слухати класичні твори, в них з'явилися ознаки музичного смаку, сформувався словниковий запас, що свідчить про наявність певного рівня музичної культури.

Висновки. Взнявши за основу концептуальні положення А.С. Макаренка про взаємодію сім'ї та школи в вихованні підростаючого покоління та застосувавши їх в практиці позашкільної роботи з музичного виховання, ми підвищили рівень компонентів, які входять до складу музичної культури. Таким чином зробили посильний внесок в розвиток естетичного та духовного потенціалу школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Макаренко А.С. Книга для батьків. – К.: Радянська школа, 1980 – 327 с.
2. Рудницька О.П. Організація музичного виховання в школах і вузах України. - К.: КДПІ, 1992 – 40 с.
3. Соколовский Ю.А. Формирование у школьников оценочного отношения к выразительным средствам музыки. Автореферат на соискание ученой степени кандидата педагогических наук. – Киев, 1989 - 24 с.
4. Программы по музыке средней общеобразовательной школы и поурочные методические разработки. - К.: «Освита», 1991 - 104 с.

Резюме. *Исходя из педагогической концепции А.С.Макаренка о роли семьи в воспитании подрастающего поколения, сделана попытка сформировать основы музыкальной культуры у детей младших классов. Описан совместный опыт работы семьи и школы в области музыкально-эстетического воспитания.*

Ключевые слова: *музыка, музыкальное воспитание, музыкальная культура, семья, школа, ученики младших классов, родители, дети, педагогическая концепция А.С.Макаренка.*

The summary. *Bases of musical culture of children are mortgaged in babyhood at active co-operation of family and school through the varied forms of work.*

Key words: *music, musical education, musical culture, junior schoolboy's pedagogical conception of A.S. Macarenko.*

Одержано редакцією 15.01.2008.

УДК: 37. 018. 51. 047

Л.І. СИМОНЕНКО

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В АСПЕКТІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНОЇ СПАДЩИНИ А.С. МАКАРЕНКА

Резюме. *У статті висвітлені проблеми організації соціальної підтримки і захисту дітей та молоді; можливості творчого використання традиційних і сучасних інноваційних соціально-педагогічних технологій.*

Ключові слова: *соціальний захист, дезадаптація, ідеали життєдіяльності, загальнолюдські цінності, форми організації соціальної роботи, соціальна профілактика.*

Концептуальне вирішення проблеми соціального захисту дітей та молоді базується на педагогічних ідеях, відображених у практичній діяльності вітчизняного педагога А.С. Макаренка[1].

Соціальна підтримка та соціальний захист дітей та молоді стають ефективнішими тоді, коли активізуються зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на ці процеси. Їх взаємодія потребує творчого використання традиційних та новітніх соціально-педагогічних технологій, які відповідають проблемам, зумовленим історичними надбаннями народу.

Фактори, що впливають на формування особистості, залежать від соціальних, економічних, екологічних, інформативних та інших явищ у суспільстві. Завданням соціального захисту є допомога дітям і молоді зорієнтуватись в цих явищах, зрозуміти своє покликання й місце в суспільстві. При цьому повинна бути не пасивна адаптація, а розвиток активного самоствердження, розкриття творчого потенціалу та самореалізації дітей та молоді.

Соціальний захист передбачає право на виживання і розвиток, фізичне й психічне відновлення, реінтеграцію жертв зловживання та експлуатації, самопізнання, самоосмислення, самовдосконалення особистості [2].

Соціальна дезадаптація зумовлена рядом об'єктивних та суб'єктивних факторів, найважливішим серед яких є відхід держави від проблем дітей і молоді, тобто відсутність достатньої законодавчої основи, насамперед правового захисту, законних основ соціальної, психологічної, медичної підтримки молоді, оскільки наявність окремих законів не дає вагомих результатів через відсутність механізму її реалізації; невідосконаленість системи виховного впливу на особистість; підвищення „рівня тривожності” фактично кожної сім'ї, що пов'язано з нестабільною економічною ситуацією в країні.

В епіцентрі роботи з соціального захисту дітей та молоді пріоритетними виступають норми, що регулюють діяльність суспільства щодо дітей та молоді, які визначають обов'язки останніх відносно держави, сім'ї, суспільства, самих себе; виступають у вигляді ідеалів життєдіяльності молодого покоління; норми-

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКАМ КОНФЕРЕНЦІЇ	4
<i>Малафійк І.В.</i> Антон Семенович Макаренко і педагогічне мислення.	7
<i>Пашко Л.Ф.</i> Педагогічне мислення сучасного вчителя в контексті філософського світогляду А.С. Макаренка.	9
<i>Фролов А.А.</i> Социально-педагогическое мышление А.С.Макаренко: базовые понятия педагогики, их структура.	12
<i>Семенюк-Іванюк Л.Ю.</i> Ідеї розвитку педагогічної логіки А.С. Макаренка в умовах сучасних педагогічних інтерпретацій.	14
<i>Терешко Л.В.</i> Проблема соціально-педагогічної технології у педагогічній спадщині А.С.Макаренка.	19
<i>Нечипорук Л.І.</i> Ідеї синтетичної педагогіки А. С. Макаренка в контексті ноосферної освіти.	21
<i>Колесніков С.А.</i> Спільна робота сім'ї та школи з формування музичної культури молодших школярів у світлі педагогічної концепції А.С. Макаренка.	24
<i>Симоненко Л.І.</i> Соціальний захист дітей та молоді в аспекті теоретико-методичної спадщини А.С. Макаренка.	27
<i>Малафійк І.В.</i> Розвиток знання - провідна ідея сучасної дидактики.	29
<i>Колос Ю.З.</i> Педагогічне мислення викладача вищої школи в контексті формування інформаційно-технологічної компетентності студентів.	39
<i>Тимошук Л.В.</i> Формування досвіду емоційно-чуттєвого ставлення до світу у педагогічній спадщині А.С. Макаренка.	41
<i>Илалтдинова Е.Ю.</i> Официальная педагогика и общественно-педагогическая инициатива как факторы развития педагогической теории (постановка проблемы).	44
<i>Яковенко К.Ю.</i> Формування педагогічного мислення майбутніх соціальних педагогів у процесі вирішення педагогічних ситуацій у роботі з обдарованими учнями у загальноосвітніх навчально-виховних закладах.	46
<i>Крат І.В.</i> Школа і освіта на Волині напередодні створення Едукаційної комісії (1773 р.).	47
<i>Джеджерера О.В.</i> Громадські об'єднання як засіб творчої активізації студентів.	51
<i>Джеджерера К.В.</i> Комунікативний потенціал громадських студентських об'єднань.	55
<i>Останчук М. В.</i> Цілісне мислення при розвивальному навчанні.	60
<i>Єфремов С.В.</i> Інтеграція у змісті професійно спрямованої науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах України у другій половині ХХ століття.	65
<i>Оксенюк О.В.</i> Формування національних цінностей в учнів у контексті сучасного педагогічного мислення.	69
<i>Борисюк Л.Р.</i> Наукові принципи роботи педагога з обдарованими дітьми.	72
<i>Шокало А.В.</i> Практичний досвід формування сучасної мовної освіти у Франції.	75
<i>Галатюк Ю.М.</i> Теоретичні й методичні аспекти формування інтелектуальних умінь у контексті навчально-пізнавальної діяльності.	78
<i>Онопрієнко О. В.</i> Проектна діяльність як інтегративна модель навчальної діяльності молодших школярів.	84
<i>Щербаківа К.Й., Зайцева Л.І.</i> Сучасні підходи до навчання старших дошкільників розв'язання арифметичних задач.	87
<i>Юринець О.</i> Формування педагогічної відповідальності студентів коледжу.	90
<i>Пелех Ю.В.</i> Формування ціннісно-сислової готовності майбутнього педагога до професійної діяльності.	94
<i>Тадєєва М.І.</i> Історико – педагогічний досвід становлення іншомовної освіти в Росії та Україні (XVIII – XIX століття).	97
<i>Петрук Л.П.</i> Місце та роль риторики у формуванні мисленнєво-мовленнєвої культури фахівців гуманітарного профілю.	100
<i>Винар В.П.</i> Формування творчого мислення майбутніх вчителів початкової школи як передумова розвитку творчого потенціалу особистості.	103
<i>Свіриць К.О.</i> Формування мовленнєвої готовності старших дошкільників до школи у контексті сучасного педагогічного мислення.	105
<i>Тадєєв П.О.</i> Різні підходи до поняття «обдарованість» в психолого-педагогічній науці США.	109
<i>Бордюк М.А.</i> Парадигма вивчення природознавства студентами гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів в умовах нового інформаційного простору.	113
<i>Яницур М.С., Єзерська Н.Р., Зброжек Д.Г.</i> Підготовленість майбутніх вчителів до профорієнтаційної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах.	115
<i>Цимбалару А.Д.</i> Семантика понятійного апарату проблеми педагогічного проектування.	121
<i>Дичківська І.М.</i> Інноваційна педагогічна діяльність як чинник розвитку освітніх систем.	127

Косарева О.І. Роль стилів сімейного виховання у виникненні конфліктної поведінки в дошкільному віці.	132
Щербакова Н.М. До вивчення особливостей пізнавальної самостійності учнів 7-9 класів.	136
Забута Т.В. Дитяче самоврядування в педагогічній теорії та практиці: ретроспективний огляд.	140
Мельничук Л.В. Соціальний розвиток молодших школярів у світлі педагогічного досвіду А.С. Макаренка.	147
Трофимчук О.І. Етнопедагогічні основи у вихованні музикантів-інструменталістів.	150
Михайлова Л.І. Проблема моральної свідомості у педагогічній спадщині К.Д. Ушинського.	153
Примак О.П. Формування в учнів початкової школи уміння вчитися в процесі вивчення табличних випадків арифметичних дій.	157
Марко В.Ю. Поняття духовності сучасного вчителя.	163
Фарина Н.П. Виховання студентської молоді в контексті творчого шляху Володимира Івасюка.	166
Тепла М.Й. Психолого-педагогічні особливості спілкування та спільної діяльності дошкільника з дорослими та однолітками.	168
Відомості про авторів.	172

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 40

Заснований у 1996 р.

Відповідальний редактор збірника Малафіїк І.В.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 15.09.2008 р. Підписано до друку 31.10.2008 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 26,2. Обл. вид. арк. 26,7. Замовлення № 69/1. Наклад 300.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах
освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. Випуск 40.— Рівне: РДГУ, 2008.
— 176 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 10.

Збірник наукових праць містить статті з проблем виховання і розвитку особистості в контексті реалізації ідей А.С. Макаренка на сучасному етапі реформування освіти, а також з теорії і методики виховання та навчання учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20